સફનિયાનું આનંદગાન

(ફાધર વર્ગીસ પોલ)

બાઈબલના ગૌણ ગણાતા પયગંબરોમાં સફનિયાની ગણતરી થાય છે. સફનિયાની પયગંબર વાણી બાઈબલમાં એના નામના ગ્રંથ 'સફનિયા' માં આપણને તેણે ઈ.સ. પૂર્વે છઠ્ઠી સદીના ઉતરાર્ધમાં એટલે કે, યહૂદાના રાજા યોશિયા સમયમાં (ઈ.સ. પૂર્વે 640-609) ભવિષ્યવાણી ભાખી હતી. ઘણું ખરું સફનિયાએ યોશિયાની ધર્મસુધારણા પહેલાં યહૂદાના લોકોને પોતાની પયગંબરી વાણી સંભળાવી હશે.

'સફનિયા' ગ્રંથની શરૂઆતમાં જ આપણને એના નામનો પરિચય ▯ ને સમયનો ઉલ્લેખ મળે છેઃ "યહૂદાના રાજા યોશિયા બિન આમોનના ▯ મલ દરમ્યાન સફનિયા બિન કૂશી બિન ગદલિયા બિન ▯ મરિયા બિન હિઝકિયાને સંભળાયેલી પ્રભુની વાણી."

સફનિયાના નામ ▯ ને સમય અંગેના આ ઉલ્લેખ બાદ કરતાં આપણને એના જીવન ▯ ને કુટુંબ વિશે કોઈ માહિતી ક્યાંય મળતી નથી. વંશાવલીના ઉલ્લેખમાંથી સફનિયાને રાજકુટુંબ કે રાજદરબાર સાથે સંબંધ હોવાની વાત મળે છે, પણ એમાં કોઈ ચોક્કસ પુરાવો નથી.

સફનિયા મહાન પયગંબર ઈર્મિયાનો સમકાલીન હતો. વળી એની પયગંબરી વાણીમાં મહાન પયગંબરો યશાયા ▯ ને આમોસની ભવિષ્યવાણી સીધી કે આડકતરી ▯ સર પણ દેખાય છે.

યહૂદાના યોશિયા રાજાની દેશવ્યાપી ધાર્મિક સુધારણા વચ્ચે પણ રાજ્યમાં મૂર્તિપૂજા ફલીફાલી હતી ▯ ને સફનિયાએ આ મૂર્તિ પૂજાને સખત શબ્દોમાં વખોતડી કાઠતાં પ્રભુના ન્યાય દિવસની આગાહી કરી છે.

નક્ષત્રોની પૂજા ▯ ને મિલકોમદેવની મૂર્તિપુજા કરનારાઓને સફનિયા સખત શબ્દોમાં વખોડી કાઢે છે. "જેઓ છાપરે ચડીને આકાશમાંનાં નક્ષત્રોની પૂજા કરે છે ▯ ને જેઓ મારી પૂજા કરે છે છતાં મિલકોમદેવને નામે કસમ ખાય છે. જેઓ મારાથી વિમુખ થઈ ગયા છે, મારું શરણું શોધતા નથી કે મારું માર્ગદર્શન મેળવતા નથી તેમનો હું નાશ કરીશ."

▯ હીં નક્ષત્રોની પૂજા ▯ ને મૂર્તિપૂજાના ઉલ્લેખથી બાઈબલના પંડિતો માને છે તે રાજો યોશિયાએ ઈસવીસન પૂર્વ 622માં ધર્મસુધારણા હાથ ધરી હતી તે પહેલાં સફનિયાએ પોતાની ભવિષ્યવાણી ભાખી હશે.

સફનિયાની ભવિષ્યવાણીનો એક મુખ્ય સંદેશ પ્રભુના ન્યાયના દિવસની વાત છેઃ "પ્રભુ પરમેશ્વર સમક્ષ શાંત થાઓ ! કારણ, પ્રભુનો દિવસ આવી પહોંચ્યો છે. પ્રભુએ યજ્ઞની તૈયારી કરી છે ▯ ને ▯ તિથિઓની દેહશુદ્ધિ કરાવી છે. પ્રભુ કહે છે, મારા યજ્ઞને દિવસે હું રાજયના

▯ મલદારોને રાજવંશીઓને તેમજ પરદેશી રિવાજો પાળનારાઓને સજા કરીશ. તે દિવસે હું જેઓ વિધર્મીઓની પેઠે પૂજા કરે છે ▯ ને પોતાના માલિકનું ઘર છેતરપિંડી ▯ ને હિંસાથી મેળવેલ માલથી ભારે છે તેમને સજા કરીશ."

▯ હીં નોંધવા જેવી વાત એ છે કે પયગંબર આમોસ ▯ ને યશાયાએ પણ સફનિયાના પહેલાં પ્રભુના દિવસની વાત કરી છે. એ રીતે જોઈએ તો સફનિયાની પ્રભુના દિવસની વાતમાં કંઈ નવીવનતા નથીઃ મૌલિકતા નથી.

પ્રભુના દિવસનું વર્ણન કરતાં સફનિયા કહે છે, "પ્રભુનો એ મહાન દિવસ નજીક છે. તદ્દન નજીક, ઝપાટાભેર આવી રહ્યો છે. પ્રભુના દિવસનો કોલાહલ કઠોર છે. એમાં યોદ્ધાયોના રણનાદ સંભળાય છે. વિનાશનો ▯ ને ધૂળધાણીનો દિવસ છે, અંધકાર ▯ ને ગમગીનીનો દિવ, છે ▯ ને કિલ્લેબંદીવાળાં નગરો ▯ ને ઊંચા બુરજો ઉપર ધસી જતા યોદ્ધાઓના રણલલકારથી તે રણશિંગાના નાદથી ગોજતો દિવસ છે."

પ્રભુના દિવસે પ્રભુના રોષથી બચાવવા માટે સફનિયાએ લોકોને પ્રભુ તરફ વળવાની હાકલ કરી છેઃ "ઓ શરમ વગરના લોકો, એકઠા થાઓ ! ઊડી જતાં ફોતરાંની જેમ તેમને દૂર હાંકી કાઢવામાં આવે ▯ ને તમારા ઉપર પ્રભુનો ભભૂકતો કોપ ઊતરે, પ્રભુના રોષનો દિવસ તમને પકડી પાડે, તે પહેલાં તમે ભેગા થાઓ ! પ્રભુનું શરણું શોધો, તેની આજ્ઞામાં રહેનારા દેશના ઓ સૌ નમ્ર માણસો ધર્મનિષ્ઠા ▯ ને નમ્રતા પ્રાપ્ત કરવા મથો ! તો કદાચ પ્રભુના રોષને દિવસે તમને આશ્રય મળશે."

સફનિયાએ ફક્ત યહૂદાની જ નહિ પણ આસપાસની ▯ ન્ય પ્રજાઓની થનારી પાયમાલીની પણ ▯ ગમવાણી ભાખી છે. "ગાઝા ઉજ્જડ થઈ જશે, ▯ શ્કલોન વેરાન બની જશે, ▯ શ્દોદના લોકોને બળતે બપોરે હાંકી કાઢવામાં આવશે ▯ ને એક્રોનનો ઉચ્છેદ કરવામાં આવશે. ઓ દરિયાકાંઠાના વાસીઓ, ઓ પલિસ્તીઓસ તમારું આવી બન્યું છે...! પ્રભુ તને ખેદાનમેદાન કરી નાખશે, તે તને વસ્તી વગરનો બનાવી દેશે. તારી ભૂમિ ઉપર ફક્ત ભરવાડનાં ઝૂંપડાં ▯ ને ઘેટાંબકારાંના વાડા જ રહેશે."

"પ્રભુ કહે છે, મોઆબે ▯ ને ▯ મ્મોને મારી પ્રજાને મરેલાં મહેણાંટોણાં તથા તેની ભૂમિ પચાવી પાડવાની તેમની બડાશો મેં સાંભળ્યાં છે... મોઆબ ▯ ને ▯ મ્મોનના હાલ સદોમ ▯ ને ગોમોરાના જેવા થશેઃ એ સદાને માટે ખાર ▯ ને ઝાંખરાંવાળો ઉજ્જડ પ્રદેશ બની જશે. મારી પ્રજામાંથી ઊગરી ગયેલા રહ્યા સહ્યા લોકો એ ભૂમિનો કબજો લેશે ▯ ને તેને લૂંટશે."

"ઓ કુશના લોકો, પ્રભુ તમારો પણ તલવારથી સંહાર કરશે."

"તે ઉત્તરમાં પોતાનો બાહુ લંબાવી ▯ સૂરનો નાશ કરશે, નિનવેને ઉજ્જડ ▯ ને રણ સૂકુંભટ બનાવી દેશે."

સફનિયા ગ્રંથના છેલ્લા ▯ધ્યાયમાં સફનિયાએ કહ્યું છે કે યરુશાલેમ પણ નાશ પામશે પણ આગળ જતાં તેનો જીર્ણોદ્ધાર થશે. ▯ને ધર્મનિષ્ઠ લોકો એમાં વાસ કરશે.

યરુશાલેમના ▯પરાધો ગણતા પયગંબર સફનિયા કહે છે, "ઉદ્દડ, ભ્રષ્ટ ▯ને જુલમી નગરીને ધિક્કાર હો! તેણે ન તો પ્રભુનો સાદ સાંભળ્યો કે ન કોઈ શિખામણ માની ન તેણે પ્રભુ ઉપર વિશ્વાસ રાખ્યો કે ન તો પોતાના ઈશ્વર સમીપ આવી. તેમાં વસતા ▯મલદારો જાણે ગર્જના કરતા સિંહ છેઃ તેના ન્યાયાધીશો જાણે વગડાનાં ભૂખ્યાં વરુઓ છેઃ તેના નબીરાઓ પાખંડી છે, ડોળઘાલુ છેઃ તેના પુરોહિતો પવિત્ર વસ્તુઓને ભ્રષ્ટ કરે છે ▯ને શાસ્ત્રનો ભંગ કરે છે."

યરુશાલેમના ભ્રષ્ટાચાર બદલ પ્રભુએ એને શિક્ષા કરી છે, "પ્રભુ કહે છે, મેં પ્રજાઓનું નિકંદન કાઢી નાખ્યું છે, તેમના કોટકિલ્લા જમીનદોસ્ત થઈ ગયા છે. મેં તેમના મહોલ્લા ખંડિયર બનાવી દીધા છેઃ આવજા કરતું નથી. તેમનાં શહેરો ઉજ્જડ, વેરાન ▯ને નિર્જન બની ગયા છે."

યરુશાલેમની ▯ને લોકોની શિક્ષા પછી સફનિયાએ ઉદ્ધારની પણ વાત કરી છે. "ત્યાર પછી હું બધા લોકોને પવિત્ર હોઠ બક્ષીશ, જેથી તેઓ મારું નામ લઈ શકે ▯ને ખભેખભા મિલાવીને મારી સેવા કરે. વેરવિખેર થઈ ગયેલા મારા ભક્તો ઠેઠ કૂશની નદીઓની સામે પારથી પણ મારે માટે નૈવેદ લઈ આવશે. ઈસાયલના બચવા પામેલા એ લોકો પછી ખોટાં કામો કરશે નહિ ▯સત્ય બોલશે નહિ. તેમની જીભ કદી કપટભરી વાણી ઉચ્ચારશે નહિ, તેઓ સુખશાંતિમાં વસશે. ને કોઈનો તેમને ભય નહિ રહે."

સફનિયા ગ્રંથના છેલ્લા ભાગમાં સફનિયાનું આનંદગાન આવે છે. "ઓ સિયાનનગરી હર્ષનાદ કર! ઓ ઈસાયલ, આનંદના પોકાર કર ! યરુશાલેમના લોકો ઉલ્લાસમાં આવીને આનંદોત્સવ કરો ! પ્રભુએ તમારી સજા રદ કરી છે. તમારા દુશ્મનોને ભગાડી મૂક્યા છે. ઓ ઈસાયલ, પ્રભુ, તારો રાજાધિરાજ, આજે તારી વચ્ચે બિરાજે છે. હવે કદી તારે આફતથી ડરવાનું નહિ રહે. તારો ઈશ્વર પ્રભુ શૂરવીરની પેઠે તારું રક્ષણ કરવાને તારી વચ્ચે છે. તને જોઈને તેનું હૈયું આનંદથી ઊભરાઈ જાય છે. તે તારા ઉપર ફરી પોતાનો પ્રેમ પ્રગટ કરે છે."

સફનિયા આગાહી કરે છે કે, લોકો વચ્ચેથી બધા જ પ્રકારના દુરાચારોને દૂર કર્યા પછી પ્રભુ વેરવિખેર થયેલા નવિષ્ઠાવાન લોકોને ફરી ભેગા કરશે. "લૂલાં-લંગડાઓની હું વહારે ધાઈશ ▯ને વેરવિખેર થયેલાંઓને ભેગાં કરીશ ▯ને જ્યાં મારા લોકોનો એક વાર તિરસ્કાર થતો હોય તે આખી દુનિયામાં હું તેમને યશ ▯ને કીર્તિ મેળવી આપીશ. એ સમયે હું તમને પાછા લાવીશ, તમને ઘરભેગા કરીશઃ તમારું ભાગ્ય પલટીને હું દુનિયા લોકો વચ્ચે તમને યશ ▯ને કીર્તિ મેળવી આપશી."

આમ, સફનિયાએ પોતાની પૂર્વેના ઘણા પયગંબરોની જેમ વિનાશ ▯ને પાયમાલીની આગાહી કર્યા પછી છેલ્લે લોકોના ઉદ્ધાર ▯ને આનંદની વાત કરી છે.

ઈતિહાસ પુરવાર કરે છે કે સફનિયાએ ભાખેલો યહૂદાનો વિનાશ બાબિલોનના લોકોના હાથે થયો હતો. બાબીલોનના લોકોએ મોટી પૌરાણિક સત્તાવાળા ▯ શુરો ઉપર જીત મેળવ્યા પછી યહુદાનો વિનાશ કર્યો હતો.